

ÇAY ALANLARININ PEYZAJ KARAKTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Nilgün GÜNEROĞLU, Prof. Dr. Cengiz ACAR

Yer Bilgisi: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Doktora Tezi / 2013

Özet

Gelişen ekonomiler doğal kaynakların sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemektedir. Artan çevre kirliliği, küresel iklim değişikliği ve ormansızlaşma bu olumsuz etkilere örnek verilebilir. Bu nedenle uluslararası düzeyde ülkeler biraraya gelip bu sorunları çözmek için uğraşmaktadır. Bu bağlamda, ülkemizin de taraf olduğu Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nde ülkelerin sahip oldukları peyzajların tanımlanmasını ve bunların koruma ve planlama ilkeleri çerçevesinde sürdürülebilirliğinin geliştirilmesini öngörmüştür. Ülkemizde de hangi ölçekte olursa olsun peyzajların tanımlanması bir gereksinim olarak karşımıza çıkmaktadır. Rize İli ve yakın kırsal alanlarının peyzaj tanımlamasını gerçekleştirmek amacı ile yapılan bu çalışmada, çalışma alanının peyzaj karakter analizi, peyzaj ünite tanımlaması ve peyzaj değer analizi görsel algı ve turizm değerini de dikkate alarak incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda alan 5 farklı karakter alanı ve 544 adet peyzaj ünitesi ile karakterize edilmiştir. CBS ortamında kurulan konumsal veritabanı içinde gerçekleştirilen konumsal analizler sonucunda çalışma alanının koruluk ve çay dikimi yapılan alanların vejetasyonu etkisinde olduğu belirlenmiştir. Elde edilen karakter alanlarının girdi verisi olarak kullanıldığı uzman anketleri sonucu yapılan peyzaj değer analizleri 2 nolu peyzaj karakter alanının geniş koruluklar ve içinde tek ağaçlar olan geniş çay alanları formasyonu ile en çok beğenilen karakter alanı olduğunu göstermiştir. Çalışmada örneklenen alanların bitkisel kompozisyonunu meydana getiren 60 farklı odunsu türü kayıt edilmiştir. *Camellia sinensis* dışında alanda en çok bulunan tür *Alnus glutinosa* olarak belirlenmiştir. Çalışma alanının önemli bir kısmını oluşturan ve çay dikimi yapılan alanların turizm potansiyeli de vardır. Bu noktada tarımsal turizm yörede kırsal kalkınma aracı olarak kullanılabilir. Bu bağlam da mevcut çalışmadaki analiz ve bulgular çerçevesinde geleceğe yönelik koruma-kullanma ve planlamayı dikkate alan 2 farklı senaryo önerilmiş ve bunlardan APS'yi başlangıç noktası olarak kabul edilen senaryonun potansiyel getirisi vurgulanmıştır.

LANDSCAPE CHARACTER ASSESMENT OF TEA PLANTED AREAS

Abstract

Developing economies have negatively affected sustainability of natural resources. Developing world economy and technology have negatively affected sustainability of natural resources. Increasing environmental pollution, global climate change and deforestation are some examples of those impacts. Therefore some leading countries seek for a solution to overcome these problems. Within this frame, European Landscape Convention which is also signed by Turkey, foresees to describe and characterize of landscapes in Pan-European region by applying protection and promotion principals for management and planning those areas in a sustainable way. Therefore there is an urgent need to describe and characterize our national landscapes available in any scale and location. In this study landscape character assessment for the city center of Rize and adjacent rural vicinity was applied. Character areas, landscape units and landscape value were evaluated by incorporating visual perception and tourism value for

the area. The results of the study revealed that the area can be described by 5 different landscape character and 544 landscape units. Spatial analysis carried out in precisely built geodatabase showed that the area is under influence two main vegetation types which are tea plantation areas and coppice cover. Expert questionnaires based on quantitatively obtained character areas indicated that landscape character 2 which can be described by wide coppices with single trees and extensive tea gardens formation was the most preferred one. In terms of plant and vegetation composition, 60 different woody species were registered in the study area. *Alnus glutinosa* was the second dominating specie after *Camellia sinensis* in the region. It can be concluded that tea planted areas have a tourism value and agricultural tourism can be used as an alternative tool to improve welfare of local inhabitants and development of rural areas. Finally, two alternative scenarios were proposed based on results and findings of the study and the second scenario that is suggesting ELC as a first step was found the most suitable for the planning, management and protection of landscape in the region.